

POLSKA AKADEMIA NAUK • INSTYTUT HISTORII

PL ISSN 1230-5057

**STUDIA Z DZIEJÓW
ROSJI I EUROPY
ŚRODKOWO—
WSCHODNIEJ** tom XXXV

WARSZAWA

WYDAWNICTWO NAUKOWE *Semper*

<http://rcin.org.pl>

**AUTORZY ARTYKUŁÓW
I ROZPRAW**

**Dr hab. Elżbieta Znamierowska–Rakk — docent
w Instytucie Historii PAN w Warszawie**

**Dr Zbigniew Klejn — Mazowiecka Wyższa Szkoła
Pedagogiczno–Humanistyczna w Łowiczu**

**Dr Oleg Ken — sekretarz naukowy w Instytucie
Europejskim w Sankt–Petersburgu**

Mgr Krzysztof Jędrzejewski — Racibórz

**Prof. dr hab. Tadeusz Kisielewski — profesor
w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Bydgoszczy**

**Dr hab. Andrzej Korzon — profesor w Mazowieckiej
Wyższej Szkole Pedagogiczno–Humanistycznej
w Łowiczu**

**Dr hab. Michał J. Zacharias — docent w Instytucie
Historii PAN w Warszawie;
— profesor w Wyższej Szkole Pedagogicznej
w Bydgoszczy**

STUDIA Z DZIEJÓW ROSJI
I EUROPY ŚRODKOWO–WSCHODNIEJ

POLSKA AKADEMIA NAUK • INSTYTUT HISTORII
ZAKŁAD DZIEJÓW EUROPY XIX I XX WIEKU

STUDIA Z DZIEJÓW ROSJI
I EUROPY ŚRODKOWO–WSCHODNIEJ

TOM XXXV

WARSZAWA

WYDAWNICTWO NAUKOWE *Semper*

2000

<http://rcin.org.pl>

Komitet Redakcyjny

ALEKSANDER ACHMATOWICZ, WIESŁAW BALCERAK, HENRYK BUŁHAK,
MAREK K. KAMIŃSKI, JERZY KŁOCZOWSKI, ANDRZEJ KORYN,
MACIEJ KOŹMIŃSKI, PIOTR ŁOSSOWSKI (redaktor), WOJCIECH MATERSKI,
ANDRZEJ NOWAK, MIECZYŚLAW TANTY, ROMAN WAPIŃSKI,
ROMUALD WOJNA, MICHAŁ ZACHARIAS,
ELŻBIETA ZNAMIEROWSKA–RAKK (sekretarz redakcji), JANUSZ ŻARNOWSKI

Adres Redakcji
Rynek Starego Miasta 29/31, 00–272 Warszawa

Okładkę projektowali
ANNA i LESZEK KAĆMOWIE

© Copyright by
Wydawnictwo Naukowe *Semper*, Warszawa 2000

© All rights reserved

WYDAWNICTWO NAUKOWE *Semper*

Redakcja i księgarnia firmowa:
ul. Bednarska 20A, 00–321 Warszawa,
tel./fax: (0–22) 828 49 73
e-mail: semper@rubikon.net.pl
<http://www.semper.com.pl>

PL ISSN 1230–5057

Printed in Poland

SPIS TREŚCI

ARTYKUŁY I ROZPRAWY

Elżbieta Znamierowska-Rakk, Z dziejów bałkańskich koncepcji federacyjnych (od schyłku XVIII w. do końca I wojny światowej) Из истории концепций федерализма на Балканах (с конца XVIII в. до конца первой мировой войны) From the History of Balkan Federation Conceptions (from the End of the Eighteenth Century to the End of the First World War)	5
Zbigniew Klejn, Udział Polonii bułgarskiej w życiu politycznym, społecznym i gospodarczym Bułgarii (1878–1918) Участие польской диаспоры в Болгарии в политической, общественной и экономической жизни этой страны (1878–1918) The Participation of the Polish Community in the Political, Social and Economic Life of Bulgaria (1878–1918)	25
Oleg Ken, „Alarm wojenny” wiosną 1930 roku a stosunki sowiecko–polskie „Военная тревога” весной 1930 года и советско–польские отношения The “War Alarm” in the Spring of 1930 and Soviet–Polish Relations	41
Krzysztof Jędrzejewski, Życie Polonii na Łotwie (1939–1989) Жизнь польской колонии в Латвии (1939–1989) The Polish Community in Latvia (1939–1989)	75
Tadeusz Kisielewski, Polityka Stanisława Mikołajczyka i Edvarda Beneša — podobieństwa i różnice Политика Станислава Миколайчика и Эдварда Бенеша: сходства и различия The Policy of Stanisław Mikołajczyk and Edvard Benes — Similarities and Differences	97
Andrzej Korzon, Inscenizacje utworów dramatycznych Majakowskiego na polskich scenach w połowie lat pięćdziesiątych Постановки драматургических произведений Маяковского на польских сценах в середине пятидесятих годов Stagings of the Dramatic Works by V. Mayakovsky in Polish Theatres during the mid–1950s	111
Michał Jerzy Zacharias, Reforma Związku Komunistów Jugosławii w 1969 r. Początki decentralizacji ustroju politycznego federacyjnego państwa jugosłowiańskiego Реформа Союза Коммунистов Югославии в 1969 г. Начало децентрализации политического строя югославского федеративного государства The Reform of the League of Communists of Yugoslavia in 1969. The Beginnings of the Decentralisation of the Political System of the Yugoslav Federation	127

PRZEGLĄDY BADAŃ

Wojciech Materski, Rosyjskie środowiska naukowe wobec kwestii upadku imperium i możliwości jego odbudowy	147
Zbigniew Klejn, Z bułgarskiej prasy historycznej (1997–1998)	165

MATERIAŁY I DOKUMENTY

Barbara Szordykowska, Instytucje polityczne Finlandii w początkach XIX w. Senat	177
Maria Pasztor, Polskie Ministerstwo Spraw Zagranicznych z francuskiej perspektywy (1924–1939)	185
Marek Kornat, Dyplomacja państw bałtyckich w obliczu układu Ribbentrop–Mołotow w świetle nowych dokumentów	197
Piotr Eberhardt, Mniejszości narodowe w Europie Środkowo–Wschodniej	219

ARTYTUŁY RECENZYJNE I RECENZJE

Aleksander Achmatowicz, Zbigniew Klejn, Polska paradyplomacja (1914–1919)	235
Elżbieta Znamierowska-Rakk, II Rzeczpospolita na Bałkanach (1918–1926)	249
Tomasz Paluszyński, Wschodni sojusznicy Polski w wojnie 1920–1921 r.	255

***

Kraj Zakaukaski w relacjach dyplomatów II Rzeczypospolitej, oprac. Andrzej Furier — Wojciech Materski	265
Przed Wrześniem i po Wrześniu. Ze wspomnień młodych dyplomatów II Rzeczypospolitej — Piotr Łossowski	266
Andrzej Skrzypek, Stosunki polsko-łotewskie 1918–1939 — Tomasz Paluszyński	268
Traktat Ryski 1921 roku po 75 latach. Studia pod redakcją Mieczysława Wojciechowskiego — Przemysław Olstowski	270
Natalja A. Kriwowa, Włas' i cerkow' w 1922–1925 gg. Politbiuro i GPU w bor'bie za cerkownyje cennosti i političeskoje podczinienije duchowienstwa — Romuald Wojna	275
Albin Głowacki, Sowici wobec Polaków na ziemiach wschodnich II Rzeczypospolitej 1939–1941 — Mariusz Korzeniowski	278
Juozas Starkauskas, Čekistinė kariuomenė Lietuvoje 1944–1953 metais. NKVD–MVD–MGB kariuomenė partizaninio karo laikotarpiu — Bronisław Makowski	283

ŻYCIE NAUKOWE

Sesja naukowa „Odrodzona Polska wśród sąsiadów 1918–1921” — Aleksandra J. Leinwand	287
Posiedzenia naukowe Zakładu Dziejów Europy XIX–XX w. Instytutu Historii PAN (październik 1998–wrzesień 1999)	290

WYDAWNICTWO NAUKOWE SEMPER POLECA:

praca zbiorowa

**Idee w Rosji. Leksykon
rosyjsko–polsko–angielski**

Katarzyna Osińska

**Leksykon teatru rosyjskiego
XX wieku**

Katarzyna Osińska

**Studio w rosyjskiej kulturze
teatralnej XX wieku**

WYDAWNICTWO NAUKOWE SEMPER POLECA:

Przemysław Żurawski vel Grajewski

**Stany Zjednoczone wobec problemu
kontroli zbrojeń w dobie Komisji
Przygotowawczej do Genewskiej
Konferencji Rozbrojeniowej
1925–1930**

Friedrich Salomo Oldenberg

**Przyczynki do poznania Mazur.
Sprawozdanie dla Centralnego
Komitetu Do Spraw Misji
Wewnętrznej**

Przemysław Waingertner

**„Naprawa” (1926–1939).
Z dziejów obozu pomajowego**

WYDAWNICTWO NAUKOWE SEMPER
POLECA NASTĘPUJĄCE CZASOPISMA I WYDAWNICTWA CIĄGŁE:

«Acta Poloniae Historica»

[półrocznik w językach kongresowych]

«Kwartalnik Historyczny»

[najstarsze czasopismo humanistyczne w Polsce]

«Wiadomości Numizmatyczne»

[kwartalnik]

«Pamiętnik Słowiański»

[rocznik]

«Odrodzenie i Reformacja w Polsce»

[rocznik]

**«Studia z Dziejów Rosji i Europy
Środkowo-Wschodniej»**

[rocznik]

«Studia nad Polszczyzną Kresową»

[wydawnictwo ciągłe]

**«Język Polski
Dawnych Kresów Wschodnich»**

[wydawnictwo ciągłe]

**«Studia i Materiały
Wydawnictwa Naukowego Semper»**

[wydawnictwo ciągłe]